

بسم الله الرحمن الرحيم

بررسی تحریفات انجام گرفته در تاریخ دفاع مقدس توسط راویان کاروانهای راهیان نور

سرتیپ دوم بازنشسته: رحمان اکبرآبادی

(مدرس ارشد علوم و معارف دفاع مقدس در دانشگاه)

چکیده :

هشت سال دفاع مقدس، حادثه عظیم تاریخ معاصر و سند پر افتخاری از شجاعت و دلاوری های ملت ایران است که می بایست ارزشهای آن به عنوان گنجینه ای غنی حفظ و به شیوه های مختلف ادبی، علمی و هنری به نسل های آینده منتقل گردد. بیان ارزشمند مولا علی(ع) در این رابطه هدایت گر و راهنمای ما خواهد بود که می فرماید: «**هرکسی از وقایع گذشتگان عبرت گیرد، بصیرت پیدا می کند و کسی که بصیرت و بینایی یابد قدرت تحلیل و فهم آن را نیز پیدا می کند و آن کس که فهمید، عالم می شود**»^۱ بنابراین گذشته چراغی است فراروی آینده، هر قدر شناخت و آگاهی ما از گذشته و حال افزایش یابد آینده بهتر قابل پیش بینی است، زیرا همه دستاوردهای مختلف فعلی محصول تلاش گذشته است و آینده محصول امروز است و گذشته همواره همراه انسان است. تاریخ سراسر حماسه و ایثار هشت سال دفاع مقدس بخشی از تاریخ بی بدیل مردم ایران است که بایستی به نیکی پاسداری و به نسل های آینده انتقال داده شود، زیرا تبیین تاریخ دوران دفاع مقدس فقط آگاهی بر رویدادهای گذشته نیست، بلکه نگرش بر گذشته، حال را می سازد و این حرکت باعث پیوند حال به آینده می گردد. هدف اساسی از مرور تاریخ گذشته ساختن هر چه بهتر آینده است.

* یکی از حرکت‌های ارزشمند یک دهه گذشته در احداث یادمان‌های دفاع مقدس و برنامه ریزی اعزام کاروان‌های راهیان نور به مناطق عملیاتی در فصول مختلف، از مصادیق بارز حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس است که به حق یکی از اقدامات مؤثر، ماندگار و شایسته می باشد که به درستی تدبیر و هدایت گردیده است و ادامه شتاب دار این روند مثبت فرهنگی نکوداشت ایام سراسر شور حماسه آن دوران را بی وقفه برای نسل امروز تعیین می نماید. چنانچه برای تبیین دقیق و صحیح این مقطع با ارزش و حساس از تاریخ کشور تدابیر و تهمیدات اصولی اعمال نگردد تحریف جدی تاریخ دوران دفاع مقدس نه محتمل، که قطعی باشد.

در این مقاله تلاش گردیده مشاهدات میدانی خود در یادمان های فتح المبین، میشداغ، چزابه و دهلاویه که به عنوان راوی در اسفند ۱۳۹۳، با تعدادی از راویان سازمانی و غیر سازمانی مباحثه نموده و برای تعداد زیادی از کاروان‌هایی که از یادمان فتح المبین دیدار نمودند، وضعیت ارتش و نیروهای مسلح در آغاز تهاجم دشمن، موضوع مقاومت، تثبیت و متوقف کردن متجاوز و چگونگی عملیات فتح المبین را تشریح و دوران جنگ را مورد تجزیه و تحلیل قرار دادم، بیان نمایم که برآیند کلی و برداشت از اظهار نظرات متفاوت بعضی راویان سازمانی و تعدادی از اعضا کاروانها که جداگانه مبادرت به تشریح دوران جنگ می نمودند، بیانگر اطلاعات ناقص، تحلیل های نادرست بدون پشتوانه علمی، نگاه قشری و احساسی به عملیات های دوران جنگ و در نهایت تحریف تاریخ دوران دفاع مقدس بود.

کلید واژه ها: دفاع مقدس - تحریف - راوی - یادمان شهدا

مقدمه

آغاز هر کلامی و شروع هر کاری به نام بزرگ پروردگاری شایسته و سزاوار است که بر محمل قلوب سربازان راست قامت وطن، گوهر درخشان عشق به دین و میهن را جای داد و در سینه های ستبرشان تپنده قلبی را به ودیعه گذاشت که طنین ضربانش آوای خوش آهنگ طبل اقتدار را تداعی کرد.

از آنجا که چشم تیز بین تاریخ سرزمین باستانی ایران شاهد وقوع اتفاقات، ناکامی ها و پیروزی های بسیاری در طول حیات دیرین خود بوده است، برماست تا با بهره گیری از تجربیات گرانقدر پیشینیان و انتقال آنها به نسل های آینده، راه رشد و ترقی و هم چنین چگونگی گریز از مسیر انحطاط و انحراف را برای اصلاح خود تعیین و ترسیم نمائیم. باشد که آیندگان از کردار پیشینیان خود بیاموزند که رعایت چه عواملی موجب تعالی، پیشرفت و بالندگی میهن و چه قصور و کم توجهی، آشفتگی و تزلزل را برای کشور به دنبال خواهد داشت. با عنایت به اینکه لازمه بهره گیری و عبرت آموزی، از رویدادهای تاریخی، شناخت و درک حقایق آن رخدادها می باشد، بنابراین هر گونه سهل انگاری در ثبت صحیح و به موقع این حوادث موجب می شود تا گذر زمان، غبار فراموشی بر واقعیت وجودی آنها بنشاند و یا بر قامت آن

حقایق جامه تحریف بپوشاند. بنابراین تا فرصت و مجالی باقی است و تا امکان دسترسی به بازیگران و حماسه آفرینان، طراحان و نقش پردازان سرافراز عملیات های دوران دفاع مقدس که در واقع تاریخ مجسم و زنده آن روزهای پر محنت ولی افتخار آمیز وجود دارد، حقایق مسلم و ارزشمند آن دوران را به رسم امانت و با صداقت و احاطه علمی کامل و بدور از تحریف از سینه جوشان رزمندگان دیروز که هم اکنون غبار پیری بر اعضاء و جوارح آنان مستولی گردیده است، به دل‌های پاک و بی آرایش نسل جوان منتقل گردد، تا بدانند و آگاه باشند که اسلافشان در چه شرایطی و با چه وضعیتی ارزنده ترین حماسه های دفاعی را خلق کردند، باشد که این میراث گرانبها و افتخار آمیز برای همیشه به عنوان نگینی درخشان بر تارک این مرز و بوم بدرخشد.

نگارنده از اسفند ۱۳۵۹، تا پایان جنگ طی دو مقطع در کسوت سرباز وظیفه و فرمانده گروهان تکاور در جبهه های جنگ بویژه در عملیات های بزرگ و سرنوشت سازی همچون فتح المبین، بیت المقدس، رمضان محرم، والفجر مقدماتی و کربلای ۹، عملیات ۶۷/۴/۳۱ و تعدادی از عملیات های پدافندی حضوری فعال داشته و از نزدیک با حقایق مسلم میادین نبرد در حیطة شغلی خود آشنایی کامل دارم، لیکن وقتی در روایت عملیاتیهای دوران دفاع مقدس از تعداد قابل ملاحظه ای از راویان مطالبی اغراق آمیز، احساسی، بدون پشتوانه تاکتیکی و علمی مشاهده گردید، بسیار رنج آور بود و در فرصت های پیش آمده مبادرت به جلوگیری از تحریف تاریخی آن دوران نمودم، ولی دایره این حرکات غیر منصفانه و یک طرفه آن چنان زیاد و قابل ملاحظه است که بایستی از طریق مسئولین و مراجع ذیصلاح و دلسوز با محوریت سازمان حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس نزاجا و آجا و سایر نیروها و تعامل با سایر سازمانهای هموند در نیروهای مسلح در نشست های کارشناسی و با حضور خبرگان نظامی که به امانت داری، صداقت و بی طرفی در بیان و نگارش مطالب اشتها دارند، در یک مجموعه (ترجیحاً پژوهشگاه علوم و معارف دفاع مقدس) تاریخ جنگ را به درستی و یکنواخت ثبت، نگارش و منتشر نمایند تا راویان نیروهای مسلح در هنگام روایت گری در چهارچوب تعیین و تأیید شده مبادرت به تشریح عملیاتیها نمایند و از تحریف، بیان مطالب بی پایه و اساس، نگرش احساسی محض به یک موضوع، ضایع کردن حق دیگران و نگاه قشری و صنفی داشتن به دوران دفاع اجتناب نمایند.

این مقاله سعی دارد آفت ها و عوامل تاثیر گذار در تحریف دوران دفاع مقدس را بررسی و راه کارهای مقابله با آن را مشخص و بیان نماید.

بیان مسئله

بیانات مهم و ارزشمند مقام معظم رهبری^۲ در رابطه با آسیب شناسی حوادث تاریخی دوران دفاع مقدس در دیدار با مسئولین و دست اندرکاران راهیان نور نیروهای مسلح بسیار ارزشمند و دقیق و بایستی فصل الخطاب قرار گیرد:

الف - آسیب فراموشی و تحریف دو عامل بسیار مهم در حوادث تاریخی است که بایستی بدرستی مورد دقت نظر قرار گیرد، تداوم فعال نگه داشتن مجموعه های مردمی، تداوم سفرهای دسته جمعی و انتخاب راویانی که روزهای حساس و سرنوشت ساز دفاع مقدس را از نزدیک درک کرده اند.

ب- حادثه عظیم دفاع مقدس نباید دستخوش فراموشی و تحریف شود، بنابراین تحریف و تغییر ماهیت بعد از فراموشی دومین آسیبی است که حوادث بزرگی همچون دفاع مقدس را تهدید می کند.

پ- از آنجائی که فراموشی و تحریف دو آسیب و خطر بزرگی است که در کمین هر حادثه بزرگ تاریخی قرار دارد نخبگان و دست اندرکاران عرصه دفاع مقدس با شناساندن دقیق این ذخیره و گنجینه فرهنگی اجازه ندهند این حادثه بزرگ دستخوش فراموشی و تحریف شود.

* با توجه به مطالب پیش گفته و مشاهدات میدانی، تحلیلی را در خصوص عملکرد راویان، دفاع مقدس و رویکرد مردم بر این حادثه عظیم و افتخار آمیز تاریخی بیان می نمایم :

۱- تمامی علوم و فنون و تخصصهای گوناگون در عرصه های مختلف جوامع انسانی دارای اجزا و زیر مجموعه های متفاوت بعنوان مکمل و معین ساختارهای سازمانی می باشند که علوم و فنون نظامی هم از چنین مختصات و قواره ای بر خوردار است بنا بر این نگاه یک سویه و تک بعدی به عملیاتهای نظامی و توجه خاص به یک ساختار و مولفه و بی توجهی به دیگر عوامل و متغیرهای تاثیر گذار، نوعی نگرش محدود تلقی و در قواعد نظامی چنین دید گاهی موجب چالش فرماندهی و به دور از اصول و منطق راهکنشی و راهبردی در صحنه عملیات می گردد، زیرا در طرحها و دستورات رزمی همه عوامل و عناصر و اجزا متشکله و مورد نیاز یک عملیات در رسیدن به اهداف موثر هستند، نه یک مولفه و عنصر منفرد.

۲- اجرای یک عملیات آفندی و پدافندی بدون سازمان، طرح و ایده، تفکیک وظایف، ارتباطات، عناصر مانوری کارآمد (پیاده و زرهی)، آتش پشتیبانی توپخانه، پدافند هوایی، هوانیروز و پشتیبانی هوایی، مهندسی رزمی، تسلسل و مداومت آمادها، عملیات روانی و سایر مولفه های غیر فیزیکی (نامرئی) بر ترساز میسر نخواهد شد، زیرا دفاع مقدس هشت ساله تبلور عینی و ملموسی از تدابیر و اندیشه های راهکنشی و راهبردی در همه عملیاتهای آفندی و پدافندی می باشد. در صورتی که جغرافیای مناطق عملیاتی ترکیبی از رودخانه های پر آب، باتلاق و دریاها باشد، نقش نیروی دریایی به عنوان مولفه ی موثر نمایان خواهد شد، چنان که در عملیاتهای ثامن الائمه، بیت المقدس، بدر و خیبر، والفجر ۸ و سایر عملیاتهای دریایی در شمال خلیج فارس و مقاومت ۳۴ روزه در خرمشهر نقش نیروی دریایی بسیار موثر و قابل ملاحظه بود.

۳- پس از گذشت سه دهه از پایان جنگ و دورشدن از شرایط و فضای جبهه های نبرد، روایاتی که عملیات ها ی آن دوران را برای خیل عظیم بازدید کنندگان از یادمان ها و مناطق عملیاتی روایت و تشریح می نمایند، بایستی نبردها را با تمامی عوامل و عناصر تاثیر گذار بازگو کنند ، نه این که به علت عدم آگاهی و اشراف بر مجموعه عوامل موثر در عملیات ها ، تنها به بخش گزینشی و مورد نظر خود اشاره نمایند، زیرا چنین دیدگاه و رویکردی ضمن نادیده گرفتن عملکرد و تلاش سایر عوامل اجرایی در جنگ به دور از انصاف و صداقت بوده و نمونه بارز تحریف تاریخ جنگ می باشد .

۴- احداث جاده، خاکریز، سنگر، کانال، پل و عبور از رمل و صدها خدمات موثر دیگر به رزمندگان اسلام از فعالیت های مستمر و بی وقفه جهاد سازندگی به عنوان یک مجموعه مهندسی رزمی می باشد که این نهاد نوپای انقلابی صادقانه و سخاوتمندانه در پشتیبانی از جبهه های نبرد انجام داد . بنابر این نقش جهاد سازندگی به عنوان مکمل و معین یگانهای مهندسی رزمی ارتش و سپاه کاملاً مبرهن است .

۵- آنچه باعث مقاومت و پیروزی نهایی در دفاع مقدس گردید، اتحاد، همدلی و وفاق مردم ایران در تاسی از آموزه های عمیق دینی و احساسات پاک میهنی و انگیزه دشمن ستیزی و عدم تحمل متجاوز در سرزمین های اشغالی ، در سایه رهنمود های رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی (ره) بود ، بنابراین نقش پشتیبانی های بی وقفه و ارزشمند مردم ایران در تمامی حوزه ها و عرصه های مختلف جزء مشخصات و صفات بارز این مردم و اوج اتحاد و انسجام ملی در آن مقطع زمانی بود که به عنوان نگینی ارزشمند و درخشان برای همیشه تاریخ بر تارک این مرز و بوم می درخشد.

۶- بعضی از روایان غیر سازمانی و بعضاً تعدادی از روایان مستقر در یادمان ها به علت عدم برخورداری از آگاهی و دانش کافی در رابطه با تشریح عملیات ها و شیوه عملکرد رزمندگان و بیان خاطرات تنها به یک مولفه مانند مانور و حرکت پیاده نظام با سلاح انفرادی اشاره و شعاع عمل نبرد ها را بسیار محدود تلقی نموده و به سبب همین طرز تفکر و آگاهی، کمتر به نقش سایر عناصر و عامل موثر در عملیات ها می پرداختند . بنابراین تعمیم چنین تفکر و اندیشه ای تحت عنوان تاریخ شفاهی جنگ به نسل جوان موجب نادیده گرفتن و کمرنگ جلوه دادن نقش دیگر حوزه های مرتبط با جنگ گردیده که بایستی منشاء اصلی چنین رویکردی را کم توجهی بعضی از مسئولین و نویسندگان در تهیه نوشتارهای مستند و موثق که دارای اعتبار و روایی معتبر باشند، دانست.

به عنوان نمونه در صفحه ۴۶ کتاب اطلس جنگ ایران و عراق چاپ سپاه پاسداران به طرح ریزی عملیات ثامن الائمه توسط سپاه و در صفحه ۴۸ همان ماخذ بدون در نظر گرفتن چهار لشکر پیاده وزرهی ، چهار تیپ مستقل ، توپخانه، مهندسی، هوانیروز و نیروی هوایی و... آجا ، به صراحت و تنها به مانور تیپ های ۱۴ امام حسین (ع) و ۲۷ محمد رسول الله (ص) ویا تسخیر مواضع توپخانه دشمن در منطقه علی گره زد به فرماندهی محسن وزوائی در عملیات فتح المبین اشاره گردیده است که همین مطلب توسط بعضی از روایان در یادمان فتح المبین بیان می گردید. با مراجعه به منطق و اصول نظامی و قواره عملیاتی های فوق و نگاه منصفانه به استقرار و آرایش پدافندی ۱۸ ماهه لشکر ۲۱ حمزه در منطقه ، این سؤال در ذهن متبادر می گردد که چگونه یک یگان عمده عملیاتی با سا زمان ۴ تیپ و با استقرار در منطقه پدافندی

و اجرای شناسائی ها و مراقبت منطقه ای مداوم و انجام چند تک محدود در همان منطقه قادر به طرح ریزی عملیات نبوده ، لیکن دو تیپ تازه تاسیس با ساختار سازمانی و ستادی ناقص چنین عملیات گسترده و پیچیده ای را طرح ریزی می نمایند؟ در صورتی که به گواه اسناد و مدارک متقن ، عملیات های مشترک بویژه دو عملیات فوق الذکر در ستاد قرارگاه مرکزی کربلا و با حضور افسران و سایر عناصر اطلاعاتی و عملیاتی و با انجام شورهای ستادی و تبادل نظر اعضاء ستاد طرح ریزی و به تصویب فرماندهان مشترک قرارگاه مرکزی کربلا می رسید ، سپس برای اجرا بصورت مشترک به یگانهای ادغامی با فرماندهی مشترک ابلاغ می گردید

(نگارنده با حضور در دو عملیات فتح المبین و بیت المقدس از نزدیک شاهد ادغام و اجرای عملیات به صورت مشترک و اشراف اطلاعاتی و عملیاتی لشکر ۲۱ حمزه در منطقه عملیاتی بودم و صرفاً یگان های مانوری عمل ادغام را انجام و سایر یگان های پشتیبانی رزمی از جمله توپخانه ها مربوط به نزاجا بود)

۷- به استناد برآوردهای اطلاعاتی و عملیاتی و طرح و دستورات رزمی نگارش شده، چهار عملیات (ثامن الائمه ، طریق القدس ، فتح المبین و بیت المقدس) بویژه دو عملیات بزرگ فتح المبین و بیت المقدس از مرحله شناسائی، طرح ریزی، تهیه طرح ها و دستورات، سازماندهی و... از پایین ترین رده گروه و دسته تا قرارگاههای چهار گانه (قدس، نصر، فتح، وفجر) و قرارگاه مرکزی کربلا به صورت مشترک اجرا و هدایت گردید.

لیکن در طول ۱۰روز حضور در یادمانهای فتح المبین میشداغ، جزابه و دهلاویه به وضوح شاهد بیان مطالب بی اساس و غیر منصفانه از راویان و بعضاً افراد ناآگاه از مسائل جنگ و جبهه برای مردم حاضر در یادمان ها بودم که بدون توجه به طرح ادغام و عمل مشترک از پائین ترین تا بالا ترین رده که اجرا و هدایت عملیات به صورت مشترک بوده مبادرت به تشریح عملکرد جدا گانه یک یگان جزء و یا عمده می نمودند که این امر ، تحریف جدی یک مقطع از جنگ را بدنبال خواهد داشت .

۸- اگر از همه مسائل و جنبه های مختلف جنگ، ایثار و فداکاری رزمندگان سخن گفته شود و از نقش پر اهمیت مادران و همسران آنها صحبتی نشود، قطعاً حق مطلب به خوبی ادا نشده است، درست است که جنگ اصولاً یک فعالیت مردانه و خشن محسوب میگردد و تهور و بی باکی و شجاعت فراوانی را می طلبد که بدون این ویژگی ها و صفات انسانی امکان درگیری ها و مبارزات سخت میسر نیست، اما باید توجه داشت که در پرورش این روحیه و خلیات رزمی، زنان و همسران رزمندگان نقش اصلی را ایفا نمودند.

۹- صداقت و صراحت در گفتار و رعایت انصاف و امانت داری در ارائه تاریخ کتبی و شفاهی دوران دفاع مقدس، برای تمامی مورخین، راویان و کارشناسان حوزه جنگ هشت ساله که وقایع جنگ را برای مردم در سطوح مختلف تشریح می نمایند، بسیار حائز اهمیت می باشد .

۱۰- دفاع مقدس و هر صحنه ای از آن، حاصل عملکرد کلی و جزئی همه آن مجموعه است، برجسته سازی، اسطوره نگاری، پررنگ و کم رنگ کردن هر فرد ، یگان و مجموعه ای آغازی برای تحریف است، بنابراین عقلانی ترین و منصفانه ترین روش

مقابله با تحریف تاریخ نگاری دفاع مقدس پرهیز از داستان سرایی و اسطوره سازی و بیان مطالب غیر واقعی می باشد که موجب تغییر مسیر واقعیت ها میگردد.

۱۱- سال اول جنگ سال شکست و هزیمت نبود، اگر چنین بود می بایستی شیرازه نیرو های مسلح از هم گسیخته شود در صورتی که در همان نبرد های اولیه که ارتش بعث عراق با تراز بالاتری نسبت به نیرو های ارتش و سپاه تهاجم خود را شروع کرد در راهبرد حمله برق آسای خود دچار شکست گردید و مقاومت های پراکنده، دلیرانه و جانانه رزمندگان اسلام فصل جدیدی از نبرد های غرور آفرین آینده را رقم زد.

۱۲- در بعضی از منابع تاریخی دفاع مقدس و بیانات برخی از فرماندهان^۳ و مسئولین نظامی در حوزه ها و مناسبت های مختلف به موضوع بسیار ارزشمند تثبیت و متوقف کردن دشمن در روزها و ماه های شروع جنگ تحمیلی به خوبی اشاره نمی شود و یا بعضاً تک های محدود آفندی که باعث تثبیت و متوقف شدن دشمن گردیده را شکست خورده و فاقد دستاورد تلقی می کنند، بنابراین برآیند حاصل از چنین تفکری را بایستی در فقدان علم و آگاهی و اصول و قواعد نظامی در نبردهای آفندی و پدافندی، نگرش یک طرفه به جنگ و قضاوت غیر منصفانه دانست که قطعاً باعث تحریف حقایق مسلم دفاع مقدس و جفای بر شهیدان، جانبازان و رزمندگان آن دوران افتخارآمیز می باشد. زیرا بر هر کارشناس نظامی و دیگر افراد جامعه که خود در میدان عمل بوده و آن روز های سخت و پر مشقت را ملاحظه کرده و با دیدگاهی منصفانه نظاره گر آن دوران پرمحنت و افتخارآمیز بوده، واضح است که نیروهای اندک و پراکنده ارتش با التهابات اولیه انقلاب و سایر غائله ها و دگرگونی در سطوح فرماندهی و سازمانی با همکاری سپاه و نیروهای مردمی چگونه با انگیزه و روحیه عالی و با تاسی از آموزه های دینی و احساسات پاک میهنی با نبرد های حماسی غول عظیم و متحرک ماشین جنگی دشمن را که با دلی فارغ و سری آسوده مرزهای زمینی هوایی ما را در نوردیده بود، در پشت عوارض طبیعی و خاک ریز ها متوقف و تثبیت نمود.

۱۳- از تاریخ ۱۳۵۹/۷/۲۳ تا ۱۳۵۹/۱۲/۲۶ نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران با همکاری نیروهای سپاه پاسداران و سایر نیروهای داوطلب مردمی و پشتیبانی مؤثر آتش هوایی، هوانیروز و نیروی هوایی از شمال سرپل ذهاب تا جزیره آبادان (با محوریت نزا) اقدام به طرح ریزی و اجرای ۱۳ عملیات آفندی نموده که از نگاه و منطق نظامی و اصول و قواعد اساسی رزم و مباحث تئوری و عملی تدریس شده در دانشکده های نظامی، در آن شرایط کشور و نیروهای مسلح، هر کدام از این عملیات ها اثر بازدارندگی و روانی قابل ملاحظه ای بر نیروهای متجاوز بعثی داشته اند و همچنین طی یک سال اول جنگ از تاریخ (۵۹/۶/۳۱ تا ۶۰/۶/۲۷) بیش از ۲۵ عملیات آفندی علیه ارتش بعث عراق اجرا گردید که طی این عملیات های محدود و کوچک آفندی حدود ۳۶۷۷ نفر از نیروهای عراقی به اسارت و تعداد بیش از هشت هزار نفر کشته و مجروح گردیده اند.

(مدرک اطلس نبردهای ماندگار نزاجا و مشابه همین مدرک سپاه پاسداران)

بدون تردید این تعداد تلفات نیروی انسانی دشمن در آن مقطع زمانی که نیروهای خودی از آمادگی رزمی و انسجام خوبی برخوردار نبوده اند و گسست زیادی در بین محل استقرار نیروها وجود داشت ، قابل تحسین است و بی اثر دانستن دستاوردهای بعضی از عملیات های محدود زینده نیست.

به طور کلی تا زمانیکه مهاجم توانایی آفند داشته باشد و وبا حفظ دور تک در حال پیشروی می باشد، ابتکار عمل را در دست داشته و نیروی پدافند کننده ناگزیر از واکنش های انفعالی است ، اما این هنر جنگ و جنگ آوری پدافند کننده است که بتواند هر چه سریعتر دشمن را از تحرک بازداشته و او را زمین گیر نموده ، ابتکار عمل را از او سلب و آن را خود به دست گیرد. بنابراین برای برای مختل کردن دور تک یک یگان آفند کننده که با تراز بالاتری عملیات خود را آغاز نموده است، ابتدا بایستی توسط یگان پدافند کننده تثبیت و از توسعه وضعیت و اشغال مناطق بیشتر جلوگیری شود سپس تدابیر لازم برای ضربه زدن ، انهدام ، دفع و رفع متجاوز از مناطق متصرفی اقدام نماید (دکترین آفندی ؛ تثبیت کنید - رزم کنید - دنبال کنید و نابود کنید)

۱۴- با توجه به شرایط آن زمان کشور و ارتش ، قدرت بازدارندگی که از شاخص های برتر نیروهای مسلح هر کشور در دوران صلح می باشد، بسیار ضعیف بود (کمتر از ۵۰٪) به طوریکه دشمن بعثی با برآورد های اطلاعاتی خود تنها با تکیه بر مولفه های مرئی (عناصر برتر ساز فیزیکی) تصمیم به تهاجم به مرزهای جمهوری اسلامی ایران گرفت، غافل از اینکه رده های تصمیم ساز و تصمیم گیر ارتش بعث در سطوح عملیات راهبردی مولفه های نامرئی (عناصر غیر فیزیکی برتر ساز) از قبیل (وحدت ملی ، مشروعیت و مقبولیت انقلاب اسلامی ، شخصیت موجه و قابل احترام حضرت امام خمینی (ره) ، آستانه تحمل مردم و نیروهای مسلح در زمان بحران ، قداست فرماندهی ، انگیزه و دشمن ستیزی مردم ایران و ...) را نادیده فرض کرده بودند.

غافل از این که درگستره جغرافیای ایران اسلامی رزمندگان و سترگ مردانی وجود دارند که با غیرت جسارت و حس دشمن ستیزی وصف ناپذیری بلا درنگ با انجام عملیات های محدود آفندی و با تاسی از آموزه های دینی و با نبردهایی حماسی به مبارزه با دشمن پرداختند، بنا براین دشمن از این واقعیت و تعصب شدید دینی ، فرهنگی و ملی ایرانیان غافل بود که هیچ بیگانه و متجاوز را در قلمرو جغرافیائی خود تحمل نمی کنند، چنانکه سعدی می گوید :

هربیشه گمان مبر که خالی است باشد که پلنگ خفته باشد

بنابراین، تصور این که دشمن به میل و اراده ی خود مبادرت به اتخاذ مواضع پدافندی نموده باشد وجاهت منطقی و راهکنشی ندارد، بلکه اثرات روانی و بازدارندگی همان تک های محدود، دشمن را وادار به اتخاذ آرایش پدافندی در مناطق اشغالی نمود.

۱۶- درواقع اگر ما اولین روز تهاجم عراق را به عنوان روز و هفته دفاع مقدس نام گذاری و همه ساله با برگزاری جشن و رژه و سایر مراسم ها این ایام را به عنوان یک نقطه عطف ارزشمند تاریخی در تقویم کشور داریم ، بخاطر موفقیت ما در ((سد و متوقف کردن)) دشمن می باشد درغیر این صورت آیا روز تهاجم دشمن به سرزمین مان ارزش جشن و سرور و شادمانی دارد ؟ آیا بایستی برای تهاجم دشمن به کشورمان شادی و افتخار کرد ؟

بدون تردید ما با راهبرد ((تثبیت و متوقف کردن دشمن)) ، راهبرد نظامی حمله برق آسای او را شکست دادیم، و این همان کاری بود که ارتش جمهوری اسلامی ایران با کمک سپاه پاسداران و نیروهای مردمی در همان روزها و ماههای اولیه نبرد با محوریت نیروی زمینی ارتش و پشتیبانی آتش بی بدیل هوانیروز و نیروی هوایی در مرزهای زمینی و اقدام موثر نیروی دریایی در صحنه آبهای خلیج فارس اجرا گردید، بنابر این ضروریست به این مقطع با ارزش و سرنوشت ساز دوران دفاع مقدس که خود مبدا عملیاتهای بزرگ شد، به خوبی پرداخته شود

۱۷- در چهار عملیات بزرگ و سرنوشت ساز دفاع مقدس (ثامن الائمه، طریق القدس، فتح المبین و بیت المقدس) که طی مدت هشت ماه اجرا گردید، بدون تردید در بحث دستاوردهای نظامی، سیاسی و روانی می توان ادعان داشت که بیش از ۵۰٪ تلفات نیروی انسانی (اسیر، کشته و مجروح)، آزادسازی سرزمین های اشغالی و تغییر رویکرد سیاسی کشور های منطقه و دنیا به ج.ا.ا. محقق گردید (بیش از ۳۷ هزار اسیر، ۸۵۵۰ کیلومتر مربع آزادسازی سرزمین های اشغالی، انهدام قابل ملاحظه تجهیزات و سلاح و سازمان رزم یگانهای دشمن و ...) بنا بر نظر اکثر کارشناسان نظامی ایران و جهان، اجرای چهار عملیات بزرگ و سرنوشت ساز در مقطع زمانی کوتاه هشت ماهه از لحاظ سازماندهی، طرح ریزی، هماهنگی و همدلی، وحدت فرماندهی، کسب اعتماد به نفس و روحیه عالی فرماندهان و رزمندگان اسلام جزو درخشان ترین دوران

دفاع مقدس بوده و بدون اغراق و تعصب و احساسات می توان نیمی از دستاوردهای هشت ساله جنگ را در این چهار عملیات مشاهده کرد .

به استناد برآوردهای اطلاعاتی و عملیاتی و طرح و دستورات رزمی نگارش شده، چهار عملیات فوق الذکر بویژه دو عملیات بزرگ فتح المبین و بیت المقدس از مرحله شناسائی، طرح ریزی، تهیه طرح ها و دستورات، سازماندهی و... از پایین ترین رده گروه و دسته تا قرارگاههای چهار گانه (قدس، نصر، فتح، والفجر) و قرارگاه مرکزی کربلا به صورت مشترک اجرا و هدایت گردید. (نگارنده به عنوان دیپلم وظیفه در گروهانیکم گردان ۱۷۴ تیپ ۳ لشکر ۲۱ حمزه تحت عنوان نصر ۳ در سه عملیات فتح المبین، بیت المقدس و رمضان شرکت فعال داشته و از نزدیک شاهد مطالب پیش گفته بوده ام) لیکن در طول ۱۱روز حضور در یادمانهای فتح المبین میشداغ، چزابه و دهلاویه به وضوح شاهد بیان مطالب بی اساس و غیر منصفانه

بعضی از راویان و بعضاً افراد ناآگاه از مسائل جنگ و جبهه برای مردم حاضر در یادمان ها بودم که برایم بسیار سخت و ملال آور بود.

در تشریح عملیات فتح المبین توسط بعضی از راویان سازمانی و غیر سازمانی به صراحت به طرح ریزی، اجرا و هدایت عملیات توسط فرماندهان سپاهی در رده های مختلف یگانی اشاره می شد، و این موضوع را به مخاطب القاء می کرد که گویی هیچ نیروئی از آجا در این عملیات شرکت نداشته است (تحریف تاریخ و کم رنگ جلوه دادن اثر و تلاش دیگران) این نوع نگاه قشری، احساسی و فاقد پشتوانه منطقی و نظامی ضربه جبران ناپذیری بر حقایق این مقطع ارزشمند از تاریخ دفاع مقدس و کشور وارد می نماید.

ما ایرانی مسلمان که ادعای تأسی از آموزه های دینی و احساسات پاک میهنی داریم به چه قیمتی عملکرد خیل عظیمی از رزمندگان آجا را کم رنگ جلوه داده تا اینکه با شخصیت سازی و بعضاً افسانه سرائی، دیگران را موجه، کارآمد و بزرگ نمایش داده و بخش قابل ملاحظه ای از رزمندگان نجیب، صادق و کم توقع آجا را کم تاثیر در جنگ اعلام نمائیم. در اینجا به یک آیه و حدیث برای تایید مطالبم اشاره می نمایم:

مولی علی (ع) می فرماید «اللهم أرنا الأشياء كما هي» خدایا حقایق را آنچنان که هست به من نشان بده و خداوند متعال می فرماید^۴: وَقُلْ رَبِّ اَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَاَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاَجْعَلْ لِيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا

ترجمه: بگو پروردگارا مرا در هر کاری صادقانه وارد و صادقانه خارج گردان و از سوی خود برایم سلطان و یاور قرار بده. از معانی آیه و حدیث ذکر شده چنین نتیجه ای حاصل می گردد که حقایق را آنچنان که هست دیدن و بازگو کردن و با صدق و وفای به عهد و امانت داری گفتار و کردار خود را تربیت و شکل دادن، جزء سیره عملی انبیاء و معصومین و اولیای خدا و مؤمنین است، پس ما بعضی از انسان ها با چه توجیهی این چنین بی پروا یک حقیقت آشکار را به قیمت حذف دیگران و تایید غیر واقعی گروه دیگر بیان می کنیم؟

آیا ذات اقدس الهی و ضمیر باطنی انسانهای پاک باخته، صادق و مومن و روح متعالی شهداء بزرگواری که جان خود را برای اعتلای دین و میهن نثار کردند به چنین قضاوت های غیر منصفانه و به دور از حقیقت رضایت دارند؟ خدا اگر پرده از روی کار چنین انسانهایی بردارد، قطعاً سیمای دیگری نمایان خواهد شد به قول سهراب سپهری:

خدا اگر پرده بردارد ز روی کار آدمها چه صادق ها شود کاذب، چه کاذبها شود صادق

چه بالاها رود پائین، چه اسفلها شود علیا عجب صبری خدا دارد، که پرده بر نمی دارد!!

پس از درگاه احدیت این چنین طلب می کنیم که:

بارالها! صداقت و صراحت در گفتار، جسارت در کردار و عمل، نیک اندیشی، مهرورزی و خیرخواهی به دیگران در ما تقویت گردان .

۱۸- ناگفته های جنگ نباید با منطق امروز تحلیل تاریخی شود بلکه بر مبنای اتفاقات و وقایع آن دوران و با رعایت صداقت و رسم امانت و با احاطه علمی و تخصصی و با بیانی روشن و برای آگاه سازی آحاد جامعه و نسل جوان تاریخ نگاری نمایند تا از تحریف تاریخ توسط افراد مغرض و نا آگاه جلوگیری شود (تاریخ دیروز را با منطق امروز محاکمه نشود))

۱۹- احداث یادمانهای دفاع مقدس و بر نامه ریزی برای اعزام کاروانهای راهیان نور در سطوح مختلف جامعه و بازدید از مناطق عملیاتی دوران دفاع مقدس یکی از روش های ارزشمند و عملی جلوگیری از تحریف تاریخ جنگ می باشد ، به منظور پرهیز از دوگانگی در بیان مطالب توسط راویان و دیگران شایسته است از راویان مجرب منصف، آگاه و خوش بیان (ترجیحاً کسانی که در دوران دفاع مقدس عملاً در جبهه ها حضور داشته اند و یا کارکنانی از نیروهای مسلح که دارای معلومات نظامی و قدرت بیان مناسب بوده و در کلاس آموزش روایتگری شرکت نموده) همانند مدرسان درس علوم و معارف دفاع مقدس که چند سالی است در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی تدریس می گردد با احراز صلاحیت علمی و سایر سوابق کاری مرتبط با موضوع دفاع مقدس در کلاسهای روایت گری شرکت و پس از طی آزمون و کسب نمره قبولی و دریافت کارت روایتگری در یادمانها مختلف به کار گمارده شود.

۲۰- با محوریت ستاد مرکزی راهیان نور کشور و با استفاده از تجارب ارزنده دوران دفاع مقدس و اسناد و مدارک مستند و مورد وثوق همه کارشناسان و خبرگان نظامی نسبت به تهیه کتابی تحت عنوان کتاب روایت گری دوران دفاع مقدس اقدام شود. (یک نمونه واحد برای کلیه راویان)

نتیجه گیری :

۱- نگارنده در نیمه دوم اسفند ۱۳۹۳، به عنوان راوی دریادمان های فتح المبین و میشداق با گروه ها و اقشارمختلف مردم از اقصی نقاط کشور و تعدادی از راویان، عملیاتهای دوران جنگ را مورد تجزیه و تحلیل قرار دادیم که برآیند کلی و برداشت از این اظهار نظرات متفاوت راویان بیانگر اطلاعات ناقص، تحلیل های نادرست بدون پشتوانه علمی، نگاه قشری و احساسی به عملیات های دوران جنگ و در نهایت تحریف تاریخ جنگ می باشد. بنابراین تا مجالی باقی است و رزمندگان حاضر در آن دوران به عنوان سندهای معتبر و مستند می توانند مرجع تبیین عملیات های مختلف باشند، بدون وقفه و فوت وقت بایستی در رابطه با جلوگیری از تحریف حقایق مسلم جنگ تمهیدات و تدابیر موثر به کار گرفته شود، در غیر این صورت عدم تثبیت واقعیت های آن دوران افتخارآمیز به گونه ای غیر منصفانه مبدأ و منشأ بسیاری از تحلیل های تاریخ جنگ بصورت مکتوب و شفاهی قرار می گیرد که این گونه شیوه بیان مسائل تاریخی ضربه جبران ناپذیری به بخش قابل ملاحظه ای از بازیگران و نقش آفرینان رزمندگان اسلام که دفاع از تمامیت ارضی کشور را وظیفه ذاتی خود می دانستند و در عین گمنامی و با صداقت و جسارت حماسه های بی بدیلی را خلق کرده اند، وارد خواهد کرد.

۲- هر چه از دوران پر فراز و فرود دفاع مقدس می گذرد ، حقانیت ، مظلومیت ، اقتدار و توانمندی و صداقت در انجام وظیفه نیروهای مسلح بویژه ارتش جمهوری اسلامی ایران و پشتیبانی های بی بدیل مردم بزرگ ایران

بیشتر آشکار می گردد، بنا بر این، فکر و اندیشه و سینه رزمندگان دیروز که خالق حماسه های ارزشمند و ماندگار دوران دفاع مقدس بوده به عنوان گنجینه های ارزشمند بایستی حفظ، حراست و با صداقت و راستی، به شیوه های مختلف ادبی، هنری و علمی مکتوب و به تصویر کشیده شود و به نسلهای آینده منتقل گردد تا آنان بدانند و آگاه باشند که چگونه اسلا فشان در مقطعی حساس و سر نوشت ساز عارفانه و عاشقانه از دین و کشورشان دفاع کردند. زیرا اعتقاد داریم جامعه و کشوری که گذشته و روزهای درخشانی در تاریخ خود داشته باشد با اتکا به آن افتخارات و تجربیات، آینده روشنی در پیش رو خواهد داشت.

۳ - هشت سال دفاع مقدس حادثه عظیم تاریخ معاصر و سند پر افتخاری از شجاعت و دلاوری های ملت ایران است که بایستی این مقطع از تاریخ افتخار آمیز را بعنوان سندی ارزشمند و گنجینه ای غنی حفظ و به شیوه های مختلف به نسلهای آینده منتقل نمود، زیرا دوران افتخار آمیز دفاع مقدس سرشار از ایثار، فتوت، پایداری و شجاعت سترگ مردانی است که با بذل جان خود و با روحی متعالی پای در میدان رزم گذاشته و با خلق حماسه های بی بدیل در دفاع از حیثیت و تمامیت ارضی کشور در میان زشتی های جنگ، زیباییهای آن را خلق کردند که مردم ایران را متحیر و شادمان و دشمنان را مأیوس، نا امید و منکوب کرد. بنا بر این توصیف فوق، زیننده رزمندگان است که: «آنان عاقلانه و با رعایت تمامی موازین انسانی و اسلامی تدبیر کردند و عاشقانه و با تهور، شجاعت و دلدادگی به دین و میهن، دفاع نمودند»

۴- اظهار نظر غیرکارشناسانه و قضاوتهای سطحی در مورد عملیات های تاکتیکی اثر بخش، در جامعه سبب انحراف افکار عمومی نسبت به حقایق و ضرورت های اجتناب ناپذیر و اتخاذ تصمیمات تاکتیکی بر اساس واقعیت ها و اقتضای شرایط صحنه های مختلف نبرد می گردد که برای مصالح جامعه و نیروهای مسلح زیان آور است، بنابراین در مورد عملکرد نیروهای ایرانی در جنگ بعضاً کسانی به قضاوت نشستند که به علت فقدان علم و اندیشه و فنون نظامی صلاحیت کافی برای این کار را ندارند زیرا جنگ همانند سایر علوم دارای قواره، اصول، منطق و تدبیر می باشد.

۵- در پایان با احترام به ارواح طیبه و تابناک همه شهیدان دوران دفاع مقدس که امنیت و آسایش ایران مرهون خون پاک آنان می باشد، از درگاه یگانه تدبیر کننده هستی، وسعت فکر و اندیشه، بازوان توانا و قدم های استوار برای تمامی غیور مردان نیروهای مسلح بویژه سلحشوران ارتش جمهوری اسلامی ایران که بحق حافظان و حارثان شایسته ای برای کشور پهناور ایران بوده و هم چنین اقتدار، عزت و ارجمندی را برای مردم بزرگ و فرهنگ ساز ایران خواستاریم.

والسلام : ۹۴/۵/۳۱

پی نوشت ها :

- ۱- نهج البلاغه فیض الاسلام ص. ۱۱۰۶ --- سفینه عبر ص. ۱۴۶
- ۲- دیدار مقام معظم رهبری با مسئولان راهبان نور در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۶
- ۳- گزارش های مشروح (۹۳/۷/۱۴—۹۳/۷/۳۰ و ۹۳/۸/۲۶) با یکی از فرماندهان نیروهای مسلح در رابطه با موضوع توقف و تثبیت متجاوز روزها و ماههای ابتدایی جنگ (پیوست)

- ۱ - قرآن کریم
- ۲- بازدید میدانی ده روزه نگارنده در دهه سوم اسفند ۱۳۹۳ از یادمانهای فتح المبین، میشداق، چزابه، دهلاویه وروایتگری عملیات فتح المبین که ناظر بر شیوه روایتگری سایر راویان بودم.
- ۳ - مشاهدات و گزارش مورخ ۲۴/۱/۱۳۹۴ (پیوست)
- ۴ - سرتیپ ناصر آراسته، کتاب کلیاتی از جنگ، ۱۳۸۹ (سایر نوشتارها)
- ۵ - اطلس نبردهای ماندگار (نزاجا)
- ۶ - اطلس جنگ ایران و عراق سپاه پاسداران